

Kielemme käytäntö

»Olkaa hyvä»

»Kiitos paljon.» »Olkaa hyvä.» — Tuiki tuttua nykykieltä, eikö niin? Edellisen ilmauksen tuomitsee jokainen oikeata kieltä harrastava, mutta jälkimmäinen on päässyt aivan kotiutumaan puheeseemme. Teennäisen kohtelias kaupankäyntikielisen maaseudulle kuljetti, ja kaupungissa sen takaa lienee uumoiltava vieraiden kielten esikuvia.

Olen aina uskonut, että kiittämiin vastaaminen »olkaa hyvällä» ei kipuaisi suomenkielisen sivistyneistön kynnyspanuun yli, mutta nyt on uskoni alkanut horjua kuultuani, että »olkaa hyvä» on päässyt jopa eräiden kieli- miestenkin armoihin. Ja tämä saattaa äidinkielen opettajan ymmälle.

Mihin kiittäjän tulee olla hyvä? Jatkamaanko kiitostaan? Onpa sitten tultu Suomenmaassa kiitoksen kipeiksi! Vai lopettamaanko kiitoksensa, mitä on vaikea »olkaa hyvästä» ymmärtää? Onko toden totta asianlaita jo niin, etteivät enää kelpaa aidon suomalaiset ja kiitoksen saajan vaatimattomuutta miellyttävästi ilmentävät kansankieliset torjunnat: ei ansaitse, ei kestä [kiittää], ei [mitään] kiittämistä; kiitos kiittämästä. Ne

jokainen ymmärtää elliptisinäkin ja ne ovat luontevia.

Kielellisesti puhtaalla maaseudulla kasvaneelle kansanomaisen kiitoksen torjunta on ainoa luonnollinen ja korvalle mieluisa ja »olkaa hyvä» tuntuu selvältä kielen rikkaruoholta, »puolivillaiselta» ja samaan karsinaan kuuluvulta kuin esim. väärin käytetty 'olla tietoinen', 'huomioida', 'allekirjoittanut', 'suuresta merkityksestä', 'jonkin puitteissa', 'kyllä', jotka niin ikään ovat riistäytyneet valloilleen herrahtavasta kaupunkilaiskielestä.

Kun meillä kerta on omat aidot ilmaisukeinomme, niin miksi muistelisimme saksan »bitteä» tai ruotsin »var så godia» tms., varsinkaan kun ruotsissakin pidetään parempana »ingen orsak», »ingen anledning» tai »för all del» vastausta.

Äidinkielen opettaja taistelee jatkuvasti epäsuomalaisuuksia vastaan ja fennististen ilmausten puolesta. Tässä työssään hän on tottunut saamaan tukea mm. Suomen Akatemian Kieli- toimistolta ja Kielilautakunnalta. Sen vuoksi olisi suotavaa, että mainittu auktoriteetti ottaisi esille »olkaa hyvänkin», määritteli kantansa ja

saattaisi päätöksensä tiedoksi Virittäjän oikeakielisyysosastossa sekä radion kielipakinoissa. En usko, että ainaakaan kansankieltä syntyperäisesti tuntevat lautakunnan jäsenet äänestäisivät muukalaisuuden puolesta.

Toivottavasti »olkaa hyvä» sen jälkeen pääsee Kielenoppaaseenkin mui-

den kartettavien epäsuomalaisuuksien joukkoon. Sillä jos kiitoksen saajan outoa kehotusta ei virallisestikin pian tyrmätä, niin suomalaisempi, aidompi ja meille luontevampi kiitokseen vastaaminen saatetaan vähitellen kokonaan unohtaa. Ja se olisi kielellemme vahingoksi.

VUOKKO RAEKALLIO-TEPPO